

Minister Rozwoju i Technologii

Znak pisma: DIP-VII.054.2.2024
Warszawa, 29 maja 2024 r.

Pan Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej

Dotyczy: odpowiedź na interpelację nr 2634 w sprawie kontrowersyjnych działań Grupy Żywiec na polskim rynku producentów piwa.

Szanowny Panie Marszałku

Na podstawie informacji otrzymanych od Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, Ministerstwa Finansów oraz Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej, odpowiadając na interpelację nr 2634 w sprawie kontrowersyjnych działań Grupy Żywiec na polskim rynku producentów piwa uprzejmie informuję, co następuje:

W odniesieniu do pytania 1, informuję, że w kontekście praktyk ograniczających konkurencję należy wyjaśnić, że ustawa z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2024 r. poz. 594, dalej jako: „ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów” lub „Ustawa”) przewiduje jedynie dwie sytuacje, które mogą zostać zakwalifikowane jako publicznoprawne naruszenia reguł konkurencji przez przedsiębiorców uprawniające Prezesa UOKiK do podjęcia interwencji tj.: porozumienia ograniczające konkurencję – zgodnie z art. 6 Ustawy zakazane są porozumienia, których celem lub skutkiem jest wyeliminowanie, ograniczenie lub naruszenie w inny sposób konkurencji na rynku; nadużywanie pozycji dominującej – zgodnie z art. 9 Ustawy zakazane jest nadużywanie pozycji dominującej na rynku właściwym przez jednego lub kilku przedsiębiorców.

Podstawą i niezbędnym elementem podjęcia interwencji przez Prezesa UOKiK jest podejrzenie, że zagrożony lub naruszony jest interes publiczny, polegający na zapewnieniu właściwych warunków funkcjonowania rynku gospodarczego. Rynek taki funkcjonować może prawidłowo wówczas, gdy zapewniona jest możliwość powstania i rozwoju konkurencji. Ustawa chroni konkurencję jako zjawisko o charakterze instytucjonalnym. Za zagrożenie lub naruszenie konkurencji w takim rozumieniu należy uznać zaś jedynie takie działania, które dotyczą konkurencji rozumianej nie jako sytuacja pojedynczego przedsiębiorcy (grupy przedsiębiorców), lecz jako zjawisko charakteryzujące funkcjonowanie gospodarki.

W odniesieniu do zakazu zawierania antykonkurencyjnych porozumień należy wskazać, że dla udowodnienia zawarcia niedozwolonego porozumienia niezbędnym jest wykazanie istnienia bezpośrednich lub pośrednich kontaktów między co najmniej dwoma przedsiębiorcami dotyczących koordynacji zachowań mających na celu lub skutkujących wyeliminowaniem, ograniczeniem lub naruszeniem w inny sposób konkurencji na rynku właściwym. Opisany w interpelacji stan faktyczny nie pozwala na powzięcie podejrzenia o ewentualnym naruszeniu art. 6 Ustawy.

W dalszej kolejności podkreślenia wymaga, że dla postawienia przedsiębiorcy zarzutu naruszenia art. 9 Ustawy konieczne jest wykazanie, że przedsiębiorca ten posiada pozycję dominującą na rynku właściwym. W związku z tym, w celu zidentyfikowania potencjału rynkowego przedsiębiorcy, w tym ustalenia ewentualnego istnienia takiej pozycji w pierwszym rzędzie niezbędne jest wyznaczenie rynku właściwego. Zgodnie z art. 4 pkt 9 Ustawy przez rynek właściwy rozumie się rynek towarów (usług), które ze względu na ich przeznaczenie, cenę oraz właściwości, w tym jakość, są uznawane przez ich nabywców za substytuty – tzw. aspekt produktowy – oraz są oferowane na obszarze, na którym, ze względu na ich rodzaj i właściwości, istnienie barier dostępu do rynku, preferencje konsumentów, znaczące różnice cen i koszty transportu panują zbliżone warunki konkurencji – tzw. aspekt geograficzny. Dopiero po określeniu rynku właściwego można zbadać, czy przedsiębiorca posiada na nim pozycję dominującą. Zgodnie z art. 4 pkt 10 Ustawy, przez pozycję dominującą rozumie się pozycję przedsiębiorcy, która umożliwia mu zapobieganie skutecznej konkurencji na rynku właściwym przez stworzenie mu możliwości działania w znacznym zakresie niezależnie od konkurentów, kontrahentów oraz konsumentów. Przepis ten wprowadza domniemanie istnienia pozycji dominującej, gdy udział przedsiębiorcy w rynku właściwym przekracza 40%. Natomiast nawet sam fakt posiadania ww. siły rynkowej nie stanowi wystarczających podstaw do podjęcia wobec danego podmiotu działań przewidzianych Ustawą. Prezes UOKiK może kwestionować jedynie te praktyki dominanta, które można zakwalifikować jako nadużywanie posiadanej pozycji rynkowej.

Przenosząc powyższe na grunt sprawy przedstawionej w interpelacji należy wskazać, że analiza ogólnodostępnych informacji oraz posiadane przez Prezesa UOKiK dane nie wskazują na możliwość posiadania pozycji dominującej przez Grupę Żywiec na krajowym rynku piwa. W latach 2019-2022 kluczowymi graczami na tym rynku było pięciu wytwórców, w kolejności od największego: Kompania Piwowarska, Grupa Żywiec, Carlsberg Polska, Van Pur, Perła – Browary Lubelskie. W zależności od roku łącznie odpowiadali oni za 90-100% wielkości sprzedaży piwa w Polsce, w tym liderująca Kompania Piwowarska posiadała 30-40% udziału w rynku, a druga Grupa Żywiec 25-35%. Udział w krajowym rynku sprzedaży piwa osiągniany przez Grupę Żywiec w latach 2019-2022 był zatem daleki od wspomnianego granicznego progu udziału 40%, z którym wiązałoby się domniemanie istnienia pozycji dominującej. Ponadto Grupa Żywiec spotyka się z konkurencją ze strony podmiotu o większym udziale rynkowym, co zasadniczo wyklucza możliwość przypisania jej samodzielnej pozycji dominującej na rynku piwa. Opisane w interpelacji okoliczności nie pozwalają zatem na powzięcie podejrzenia, że praktyki Grupy Żywiec mogą stanowić problem o charakterze antymonopolowym.

Odnosząc się natomiast do podniesionej kwestii podejrzenia wrogiego przejęcia należy wyjaśnić, że koncentracja z udziałem mienia Browaru Leżajsk nie nosi znamion wrogiego przejęcia, gdyż odbywa się w porozumieniu z właścicielem tego mienia.

W kwestii pytania 2, zakres informacji, które mogą zostać przekazane w odpowiedzi na pytania Pana Posła determinują przepisy ustawy Ordynacja podatkowa. Zgodnie bowiem z art. 293 § 1 ustawy Ordynacja podatkowa: „*tajemnicą skarbową objęte są indywidualne dane zawarte m.in. w deklaracjach oraz innych dokumentach składanych przez podatników, płatników lub inkasentów.*”

Wskazany wyżej przepis § 1 stosuje się również do danych zawartych w aktach postępowania podatkowego i kontroli podatkowej oraz dokumentacji rachunkowej organu podatkowego. Informacje objęte tajemnicą skarbową mogą być udostępniane tylko i wyłącznie podmiotom uprawnionym, enumeratywnie wskazanym w Ordynacji podatkowej. Regulacje te znajdują odpowiednie zastosowanie do kontroli celnoskarbowej

(wcześniej postępowania kontrolnego). Jednakże ani Ordynacja podatkowa, ani ustawa o wykonywaniu mandatu posła i senatora nie przyznają uprawnień w tym zakresie posłom i senatorom. Mając powyższe uregulowania prawne na względzie, nie jest możliwe przekazanie informacji dotyczących działań podjętych w stosunku do Grupy Żywiec sp. z o.o., gdyż informacje te, zgodnie z regulacjami ustawy Ordynacja podatkowa, objęte są tajemnicą skarbową.

W kwestii pytania 3 w pierwszej kolejności należy wskazać, że obecnie w mocy pozostaje pięć praw ochronnych do znaków towarowych przeznaczonych do oznaczania towarów w klasie 32 m.in. piwo, gdzie w nazwie znaku wystąpiło wyrażenie LEŻAJSK: Leżajsk Pils (R.12212), Leżajsk mocne (R.125167), Leżajsk (R.129703), Leżajsk L (R.259732) i L BROWAR Leżajsk 1525 LEŻAJSK PEŁNE JASNE (R.161851). Do przedmiotowych znaków towarowych uprawniona jest: GRUPA ŻYWIEC S.A.

Prawo ochronne na znak towarowy udzielane jest na 10 lat i może być przedłużane na kolejne okresy ochronne. Ochrona wynikająca z udzielenia prawa ochronnego może ustać jedynie w ściśle określonych przypadkach. Obowiązujące przepisy określają przesłanki wygaśnięcia prawa ochronnego na znak towarowy tj. art. 168 i art. 169 ustawy z dnia 30 czerwca 2000 r. – Prawo własności przemysłowej (Dz. U. z 2023 r. poz. 1170, dalej powoływana jako „p.w.p.”). Ponadto, zgodnie z art. 164 p.w.p. prawo ochronne na znak towarowy może być unieważnione na wniosek, w całości lub części, jeżeli nie zostały spełnione warunki wymagane do uzyskania tego prawa z przyczyn, o których mowa w art. 1291, art. 1361 oraz art. 1363 i w przypadku istnienia wcześniejszego prawa, o którym mowa w art. 1321 ust. 1–3. Wniosek o unieważnienie prawa ochronnego na znak towarowy może złożyć każdy zainteresowany.

Jedną z przesłanek umożliwiających wystąpienie z wnioskiem o unieważnienie prawa ochronnego na znak towarowy jest jego mylący charakter. Ustawa - Prawo własności przemysłowej stanowi bowiem, że nie udziela się prawa ochronnego na znak, który ze swojej istoty może wprowadzać odbiorców w błąd, w szczególności co do charakteru, jakości lub pochodzenia geograficznego towaru (art. 1291 ust. 1 pkt 12 p.w.p.). Szczególne uregulowania w tej kwestii dotyczą wyrobów alkoholowych, bowiem art. 1291 ust. 2 p.w.p. wprowadza dodatkowe ograniczenie możliwości rejestracji oznaczeń na te produkty, uznając, że znak towarowy, służący do oznaczania wyrobów alkoholowych i zawierający element geograficzny niezgodny z pochodzeniem wyrobu alkoholowego to znak wprowadzający odbiorców w błąd. Prawodawca wprowadził przedmiotowy przepis po to, by m.in. chronić osobę zainteresowaną wskazanymi towarami przed wprowadzeniem w błąd ze względu na cechy danego oznaczenia. Ma to szczególny wpływ na korelację między warstwą treściową wskazanego oznaczenia, a cechami towaru, gdzie taka treść będzie umieszczona. Należy wyjaśnić przy tym, że błąd co do właściwości towaru należy rozumieć jako błąd dotyczący jego właściwości fizycznych, natomiast mylący charakter, jako zarzut dotyczy wyłącznie oznaczeń zawierających elementy informacyjne, które odnoszą się do rodzaju właściwości lub szczególnych cech towarów.

Warto zaznaczyć, że dopóki prawo ochronne na znak towarowy pozostaje w mocy, uprawniony może z niego korzystać. Natomiast podmioty zainteresowane mogą wystąpić z wnioskiem o unieważnienie takiego prawa np. na podstawie ww. art. 1291 ust. 1 pkt 12 p.w.p. Sprawy o unieważnienie prawa ochronnego na znak towarowy rozpatrywane są przez Urząd Patentowy RP w ramach postępowania spornego, które jest postępowaniem kontradyktoryjnym, gdzie ciężar dowodu spoczywa na stronach. Decyzja wydana w ramach postępowania spornego może być zaskarżona do sądu administracyjnego. Zaznaczyć należy, że prawo unieważnione traktowane jest tak, jakby nigdy nie zostało udzielone.

Z upoważnienia, z wyrazami szacunku

Waldemar Sługocki

Sekretarz Stanu

/ kwalifikowany podpis elektroniczny /

Do wiadomości:

1. Pan Tomasz Chróstny, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów